



Veilige Vecht - Belevingswaardenonderzoek

Dijken

12 februari 2021 - definitieve versie

Colofon

Opgesteld door Ruby Neugebauer

Gecontroleerd door Samantha Hoogewerf, 10 februari 2021

Vrijgegeven door Serban Schouten, 12 februari 2021



Inhoudsopgave

1 Inleiding	4
2 Informatieverzameling	7
2.1 Dag op de dijk	7
2.2 Enquête	13
2.3 Verdiepende bijeenkomsten	28
3 Analyse	33
3.1 Kwaliteiten	24
3.2 Knelpunten	36
3.3 Opgaven	38
3.4 Kansen	40
4 Richting een Veilige Vecht	43





1 Inleiding

Uit onderzoek blijkt dat de Vechtdijken tussen Dalfsen en Zwolle onvoldoende sterk zijn om Dalfsen en Zwolle in de toekomst te beschermen tegen overstromingen. Om Dalfsen en Zwolle ook in de toekomst te beschermen, verkent WDO Delta vanaf 2020 tot 2023 binnen het project Veilige Vecht welke mogelijke alternatieven er zijn om de Vechtdijk te versterken voor de toekomst. Daarnaast wordt ook onderzocht of andere maatregelen in het Vechtdal kunnen bijdragen aan de waterveiligheid tussen Dalfsen en Zwolle.

Het gaat in totaal om 30 kilometer aan dijken: vanaf de noordelijke Vechtdijk vanaf Dalfsen tot de gemeentegrens tussen Zwolle en Zwartewaterland. En vanaf de zuidelijke Vechtdijk vanaf de Rechtersendijk in Dalfsen tot Langenholte in Zwolle.

Naast dat het belangrijk is om erachter te komen welke maatregelen bij het gebied passen, is het ook belangrijk om te onderzoeken welke maatregelen passen bij de manier waarop de mensen het gebied gebruiken en beleven. Daarom is er eerst onderzoek gedaan naar de belevingswaarden van de Vechtdijken en het Vechtdal. Er is gekeken naar de manier waarop de Vechtdijken en het Vechtdal beleefd worden en welke kwaliteiten, opgaven, kansen en knelpunten er, volgens de bewoners en gebruikers, in het gebied te vinden zijn. In deze fase

van de verkenning is het belevingswaardenonderzoek nagenoeg volledig gericht op de dijk en de directe omgeving. Voor de watersysteemmaatregelen volgt het belevingswaardenonderzoek op een later moment, wanneer de kansrijke oplossingsrichtingen bekend zijn.

De resultaten van het belevingswaardenonderzoek van de dijk zijn beschreven in deze rapportage. Het belevingswaardenonderzoek helpt om inzicht te verkrijgen in de belangrijke waarden en kenmerken van de dijk en zo de identiteit van de dijk en omgeving nader te duiden en aan te scherpen. De identiteit wordt in het Ruimtelijk Kwaliteitskader nader uitgewerkt tot een aantal leidende principes voor de dijkversterking en de systeemmaatregelen. Op deze manier wordt sturing gegeven aan de wijze waarop de dijkversterking plaatsvindt.

De ideeën uit het belevingswaardenonderzoek worden niet zonder meer geïmplementeerd, maar worden meegenomen in de verdere verkenning van mogelijke maatregelen en kunnen landen in het gebiedsperspectief. In ontwerpstudio's wordt er tot 2023 samen met de omgeving gewerkt om te komen tot een pakket aan maatregelen voor een veilige dijk en een klimaatbestendig Vechtdal. De ideeën uit de omgeving krijgen hierin zoveel mogelijk een plaats.

“Praat met de burens en vraag écht naar hun ideeën en angsten. Vergeet ook de recreant of bewoner niet die vaak door het gebied fietst”

Doel

Het doel van het belevingswaardenonderzoek is om inzicht te krijgen in de manier waarop gebruikers en omwonenden de Vechtdijken en het Vechtdal beleven. Er is inzicht verkregen in:

- De gebiedskenmerken die de mensen in het gebied waarderen: de elementen uit het landschap, zichtlijnen, deelgebieden en specifieke locaties en/of iconen.
- Verbondenheid en identiteit: hoe voelen mensen zich verbonden met het gebied? Hoe identificeren zij zich daarmee? Hoe gebruiken zij het gebied? Wat is de aantrekkingskracht voor mensen van 'buiten'?
- Cultuurhistorie: hoe beleven mensen de geschiedenis van het gebied? Welke (volks)verhalen kennen zij over het gebied? Welke plaatsen vinden zij bijzonder?
- Knelpunten en kansen: wat ervaart men in het gebied als knelpunt? Waar liggen kansen voor ontwikkeling in het Vechtdal en langs de dijk?
- Hoogwaterbewustzijn: in welke mate zijn mensen zich bewust van het belang van waterveiligheid (en specifieker: de waterkerende functie van de dijk)?
- Bewustzijn rond klimaatverandering: in welke mate voelen mensen dat klimaat (overschot en schaarste/ extreme neerslag en droogte) vraagt om aanpassingen?

De resultaten van dit onderzoek worden als onderdeel opgenomen in het Ruimtelijk Kwaliteitskader van het project Veilige Vecht. Ook zullen de resultaten worden meegenomen in de ontwikkeling van verschillende alternatieven.

Methoden

De aanpak van het belevingswaardenonderzoek bestaat uit twee sporen. Het eerste spoor bestaat uit laagdrempelige onlineactiviteiten met gerelateerde verdiepende bijeenkomsten. Het tweede spoor bestaat uit het actief benaderen van de gebruikers van de dijk op locatie.

Spoor 1: online enquête en verdiepende bijeenkomsten

Het algemene spoor begint met een online enquête. Met deze enquête is ingezet op het bereiken van een zo breed mogelijk publiek gekoppeld aan het onderwerp van dit belevingswaardenonderzoek: de dijk. Aan het einde van de enquête is de respondenten gevraagd of zij interesse hebben in deelname aan de verdiepende bijeenkomsten. Daarnaast is de mogelijkheid gecreëerd voor geïnteresseerden om op een online interactieve kaart foto's, video's en verhalen van hun mooiste plek en de plek die zij het liefst 'uit zouden gummen' te uploaden en linken aan een locatie op de kaart.

Aangezien dit onderzoek is uitgevoerd ten tijde van de Coronacrisis hebben de verdiepende bijeenkomsten online plaatsgevonden. Tijdens deze bijeenkomsten is groepsgewijs het gesprek gevoerd met de gebruikers van de dijk om meer inzicht te krijgen in 'het waarom' achter de antwoorden van de enquête. Ook is hier meer inzicht verkregen in de mate waarin de deelnemers aanpassingen in het gebied nodig achten, en hoe zij dit dan vervolgens voor zich zien.

Spoor 2: gesprekken op de dijk

Binnen het tweede spoor is actief het gesprek aangegaan met recreanten, agrariërs en overige 'dijkgebruikers'. Ook aan hen is gevraagd wat de mooiste plekken zijn en welke plekken zij het liefst zouden willen 'uitgummen'. Deze gesprekken hebben plaatsgevonden op verschillende fysieke locaties in het gebied.

Na afronding van de verschillende sporen zijn de uitkomsten geanalyseerd en vervolgens gecategoriseerd om inzicht te krijgen in de kwaliteiten, knelpunten, kansen en opgaven in het gebied. De uitkomsten zijn gevisualiseerd via infographics en belevingswaardenkaarten.

Leeswijzer

In hoofdstuk twee wordt er per spoor gekeken naar de toegepaste werkwijze voor informatieverzameling en worden de uitkomsten beschreven. In hoofdstuk drie wordt alle informatie vervolgens geanalyseerd aan de hand van vier thema's; kwaliteiten, knelpunten, kansen en opgaven. In het daaropvolgende hoofdstuk volgt een concluderend overzicht van de verkregen inzichten.



2 Informatieverzameling

“De mooiste gesprekken en beste ideeën ontstaan op de dijk”

Om inzicht te krijgen in de belevingswaarden van de Vechtdijken en het Vechtdal hebben er verschillende activiteiten plaatsgevonden tussen 25 september en 13 november 2020. In totaal hebben circa 145 dijkgebruikers deelgenomen aan het onderzoek.

In dit hoofdstuk wordt de werkwijze per spoor toegelicht. Daarnaast wordt de opgehaalde informatie gepresenteerd aan de hand van kaarten en infographics. De meest besproken onderwerpen worden hierbij toegelicht. Andere onderwerpen die door de deelnemers ingebracht zijn, maar hier niet aan bod komen, worden ook meegenomen in de verdere visievorming.

2.1 Dag op de dijk

Tijdens de dag op de dijk is actief het gesprek gevoerd met ‘dijkgebruikers’ over hoe zij het Vechtdal en de Vechtdijken beleven. De focus lag op het ‘waarom’ achter de antwoorden; bijvoorbeeld waarom is die ene plek zo mooi en/of betekenisvol?

Het gesprek is gevoerd aan de hand van twee vragen: wat is de mooiste plek in het gebied, en waarom? En welke plek zou u het liefste uitgummen, en waarom? De gespreksleiders vulden per gesprek een vragenformulier in. Naast de specifieke open vragen zijn ook de volgende algemene vragen door de deelnemers beantwoord:

1. Waar woont u ten opzichte van de dijk?
2. Tot welke gebruikersgroep rekent u zichzelf?
3. Hoe vaak komt u op de dijk?

Op de achterkant van het vragenformulier was een kaart inclusief verschillende herkenningspunten te vinden zodat het hele gebied tijdens het gesprek centraal stond en niet alleen de plek waar het gesprek op dat moment gevoerd werd.



Afbeelding 1. In gesprek met dijkgebruikers

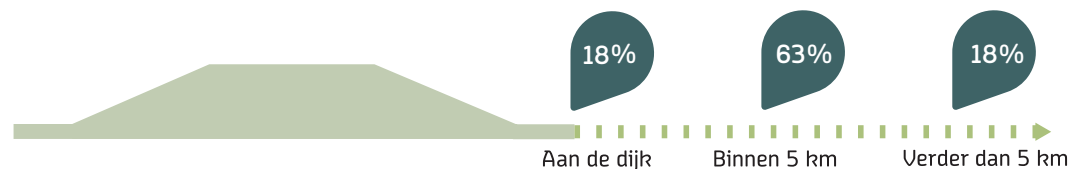
In eerste instantie zouden er twee dijkdagen plaatsvinden. Helaas is dit door een tussentijdse aanscherping van de coronamaatregelen beperkt gebleven tot een enkele dag op de dijk.

De dag op de dijk heeft plaatsgevonden op 26 september 2020. In de ochtend is er gestart vanaf het Burgemeester van Bruggeplein te Dalfsen en in de middag vanaf het Nieuwe Verlaat/Berkumerkolk en Vechterweerd. Tijdens het voeren van de gesprekken zijn alle op dat moment geldende coronamaatregelen in acht genomen.

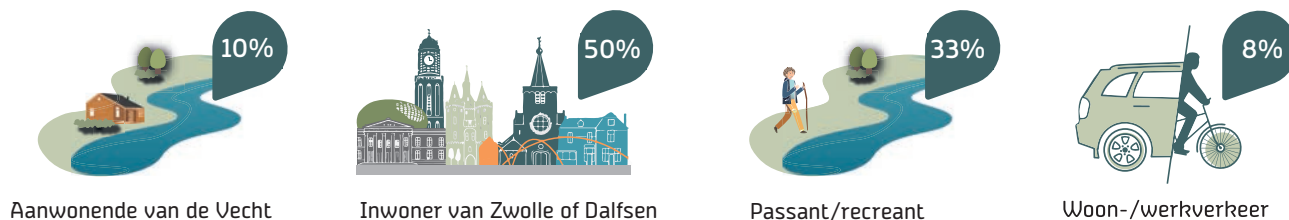
Resultaten

In totaal is er tijdens de dijkdag met 87 dijkgebruikers een gesprek gevoerd over de beleving van de Vechtdijken en het Vechtdal. Van deze gebruikers woont 18% aan de dijk, 63% binnen 5 kilometer van de dijk en 18% verder dan 5 kilometer van de dijk. 10% rekt zichzelf tot een aanwonende van de Vecht, 50% tot inwoner van Zwolle/Dalfsen, 33% tot passant/recreant en 7,8% tot woon-/werkverkeer. Meer dan 90% van de mensen geeft aan de dijk op een regelmatige basis te gebruiken.

Vraag 1. Waar woont u ten opzichte van de dijk?



Vraag 2. Tot welke groep rekt u zichzelf?



Vraag 3. Hoe vaak komt u op de dijk?





Mooiste plekken

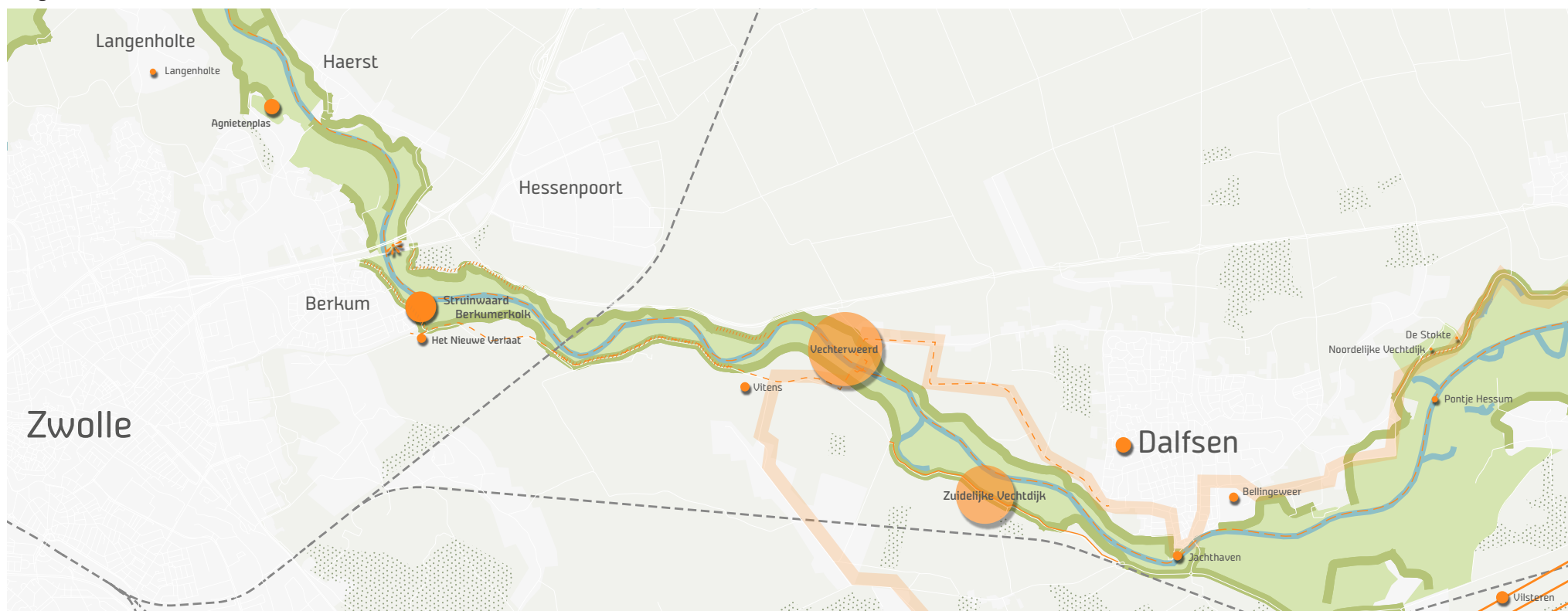
Op onderstaande kaart is een overzicht te vinden van de plekken die door de dijkgebruikers tijdens de gesprekken zijn aangeduid als de mooiste plekken. Soms gaat het om een specifieke plek, een andere keer om een dijktraject of route. Hoe groter de locatie op de kaart is aangegeven, hoe vaker deze plek genoemd is ten opzichte van andere plekken op de kaart. In deze paragraaf worden de meest genoemde plekken verder toegelicht.

Algemeen

Een groot deel van de dijkgebruikers bleek het lastig te vinden om aan te geven welke plekken zij het meest waarderen en waarom. Zo werd er bijvoorbeeld vaak aangegeven dat 'alles mooi is' of dat het de variatie is die het gebied zo mooi maakt. Natuur, uitzicht en de dijk in het algemeen werden ook verschillende keren genoemd zonder dat men dit verder toe kon lichten.

Vechterweerd

Vechterweerd is in totaal 24 keer als mooiste plek in de gesprekken teruggekomen. Deze plek wordt voornamelijk gewaardeerd vanwege de rust en het uitzicht over de Vecht. De oversteek over de Vecht zorgt voor een unieke beleving. Men staat hier dan ook graag even stil of gebruikt het bankje naast de stuw als rustpunt. De stuw en de vistrap vindt men een mooi en karakteristiek element in het landschap.



Kaart 1. Mooiste plekken, aangegeven door de dijkgebruikers tijdens de dijkdag

Berkumerkolk en Struinwaard

De Berkumerkolk en de Struinwaard worden voornamelijk door de bewoners van Berkum benoemd als de mooiste plek. Ook hier wordt de rust en het uitzicht weer gewaardeerd. De diversiteit van het landschap en de natuur worden genoemd als specifieke elementen die bijdragen aan de positieve beleving.

Agnietenplas

De Agnietenplas is verschillende keren genoemd in relatie tot de vergezichten over de plas, de natuur en de karakteristieke voetveer.

Zuidelijke Vechtdijk

Uit de gesprekken blijkt dat de Zuidelijke Vechtdijk over het algemeen hoger gewaardeerd wordt dan de Noordelijke Vechtdijk. Dit is grotendeels te verklaren door de mate van toegankelijkheid. De mensen fietsen en wandelen graag over de Zuidelijke Vechtdijk. Men geniet 'van de slingerende dijk met spannende uitzichten'. Hierbij wordt verwezen naar het feit dat de dijk een hoger element in het landschap is waardoor je het water kan beleven. Daarnaast spreekt men over de afwisseling van vergezichten en dichtere bosschages die zorgt voor een interessante beleving.

Routes

Ook routes zijn verschillende keren ter sprake gekomen als het gaat om de beleving van het gebied. In het algemeen fietst en wandelt men graag over de dijken.

De meest genoemde routes zijn:

- Het rondje Dalfsen – Vechterweerd, aan de noordzijde via de Ruitenborghweg/ De Broekhuizen en aan de zuidzijde via de Zuidelijke Vechtdijk.
- De route waarbij men via de noordzijde van Dalfsen via de Ruitenborghweg / De Broekhuizen naar Vechterweerd gaat, om vervolgens via de zuidzijde richting Berkum te gaan.

Aan de zuidzijde loopt de route (groten)deels over de dijk. In beide gevallen wordt de afwisseling in de route en de oversteek bij Vechterweerd benoemd als reden om deze route te volgen

“Het uitzicht is altijd weer anders en verrassend”



Afbeelding 2. In gesprek met de dijkgebruikers bij Vechterweerd



Plekken om te verbeteren

Naast de mooiste plekken is de dijkgebruikers ook gevraagd om aan te geven welke plekken zij het liefst uit zouden willen gummen, of wat ze het liefst zouden veranderen. Hier kwamen beduidend minder antwoorden op dan op de mooiste plekken. Daarnaast gaf een groot deel van de mensen bij deze vraag juist aan wat zij het liefst willen behouden. De antwoorden lopen daarmee dan ook verder uiteen en het aantal 'uit te gummen' plekken is beperkt.

Het meest gegeven antwoord betreft het punt omtrent de ontoegankelijkheid van de dijk op veel plekken. Dijkgebruikers recreëren graag in het gebied en zouden graag zien dat er meer beleefbare dijktrajecten komen, waar zij wandelend en eventueel fietsend de dijk kunnen betreden. Ook is er behoefte aan meer duidelijkheid waar de dijk wel en waar deze niet teogankelijk is.

Verder geven vier mensen aan dat de locatie van Vitens aan de zuidelijke dijk uitgegumd mag worden. Deels heeft dit te maken met de beperkte toegankelijkheid van het bijbehorende natuurgebied en deels met het 'lelijke' karakter van het natuurgebied. Een aantal mensen geeft aan dat zij het uiterlijk van de kade ten westen van de brug bij Dalfsen niet bij het gebied vinden passen. In verhouding is er veel verharding en bebouwing aanwezig en maar weinig 'groen'.



Kaart 2. Plekken om uit te gummen, aangegeven door de dijkgebruikers tijdens de dijkdag

Het beheer van bepaalde kolken en bosschages zou volgens verschillende dijkgebruikers verbeterd kunnen worden. De kolken groeien dicht, wat belemmerend is voor vissers, en er is in en rondom bosschages veel afval te vinden. Ook het straatmeubilair is op verschillende plaatsen aan vervanging toe.

“Het is belangrijk om de balans tussen de rustige en drukke gebieden te bewaren”





2.2 Online enquête

Om zo veel mogelijk mensen te bereiken is er naast een fysiek moment ook een online enquête uitgezet. De kwantitatieve focus heeft geleid tot de keuze voor hoofdzakelijk gesloten vragen verdeeld over de volgende thema's:

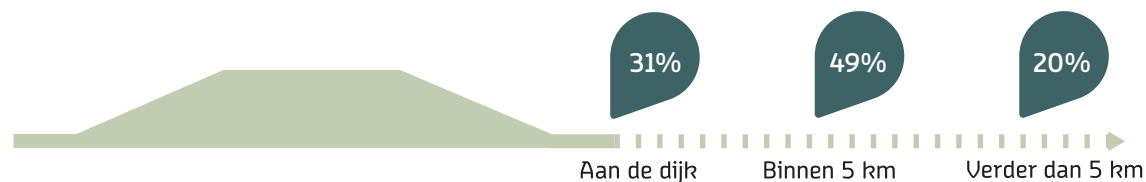
- Waardering van gebiedskenmerken
- Verbondenheid en identiteit
- Knelpunten en kansen in het gebied
- Hoogwater en klimaatbewustzijn

Deelnemen aan de online enquête was mogelijk van 12 september 2020 tot en met 17 november 2020 via www.veiligevecht.wdodelta.nl. Via de sociale media en nieuwsbrief van WDOdelta is de enquête op verschillende momenten bij de mensen onder de aandacht gebracht. Daarnaast zijn alle deelnemers van de startbijeenkomsten persoonlijk uitgenodigd om de online enquête in te vullen.

Resultaten

In totaal hebben 56 respondenten de enquête ingevuld. Van de respondenten rekent 58% zichzelf tot inwoner van Dalfsen of Zwolle, 31% tot aanwonende van de Vecht en 11% tot recreant of passant. 31% woont direct aan de dijk, 49% binnen 5 kilometer van de dijk en 20% verder dan 5 kilometer van de dijk. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 57 jaar.

Vraag 1. Waar woont u ten opzichte van de dijk?



Vraag 2. Tot welke groep rekent u zichzelf?



Aanwonende van de Vecht



Inwoner van Zwolle of Dalfsen



Passant/recreant



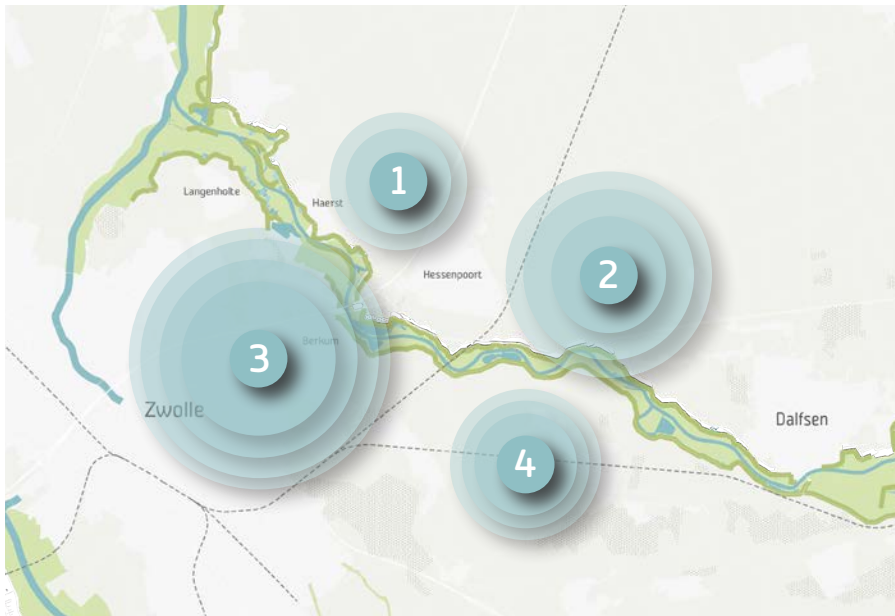
Woon-/werkverkeer

Gebruik van de dijk

Het grootste gedeelte van de respondenten maakt op regelmatige basis gebruik van de dijk. Van de vier deelgebieden wordt het gebied rondom Zwolle/Berkum het meest gebruikt.

Als er gekeken wordt naar de manier waarop de dijk wordt gebruikt, dan blijkt dat de meeste respondenten de dijk gebruiken voor recreatieve doeleinden. Hierbij staan wandelen en fietsen centraal. Slecht zes respondenten geven aan de dijk met de auto en/of motor te gebruiken.

Vraag 3. Welk deelgebied uit onderstaande kaart gebruikt u het meest?



Vraag 4. Hoe vaak komt u op de dijk?



Vraag 5. Hoe maakt u (het meest) gebruik van de dijk en het omliggende gebied? (meerdere antwoorden mogelijk, weergegeven in aantal antwoorden per categorie)



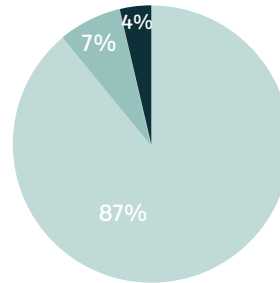


Identiteit en verbondenheid

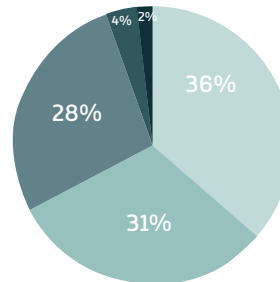
Als er gekeken wordt naar de identiteit en verbondenheid relateert dit niet alleen aan de de dijk, maar aan het Vechtdal als geheel. Het overgrote deel van de respondenten geeft aan graag in het gebied te komen, en voelt zich ook daadwerkelijk verbonden met het gebied. Opvallend is dat een klein percentage van de respondenten, ondanks het feit dat zij niet graag in het gebied komen, de moeite heeft genomen om de enquête in te vullen.

Als men gevraagd wordt naar het kennisniveau over het gebied, en specifiek de cultuurhistorie, dan lopen de antwoorden verder uiteen. Toch geeft in beide gevallen meer dan 50% van de respondenten aan veel van het onderwerp af te weten.

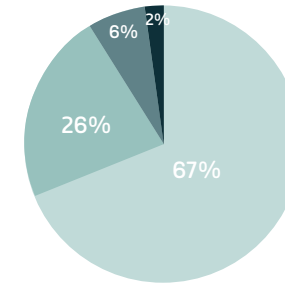
Stelling 6a. Ik kom graag in het gebied



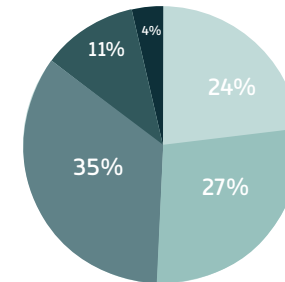
Stelling 6c. Ik weet veel over het gebied

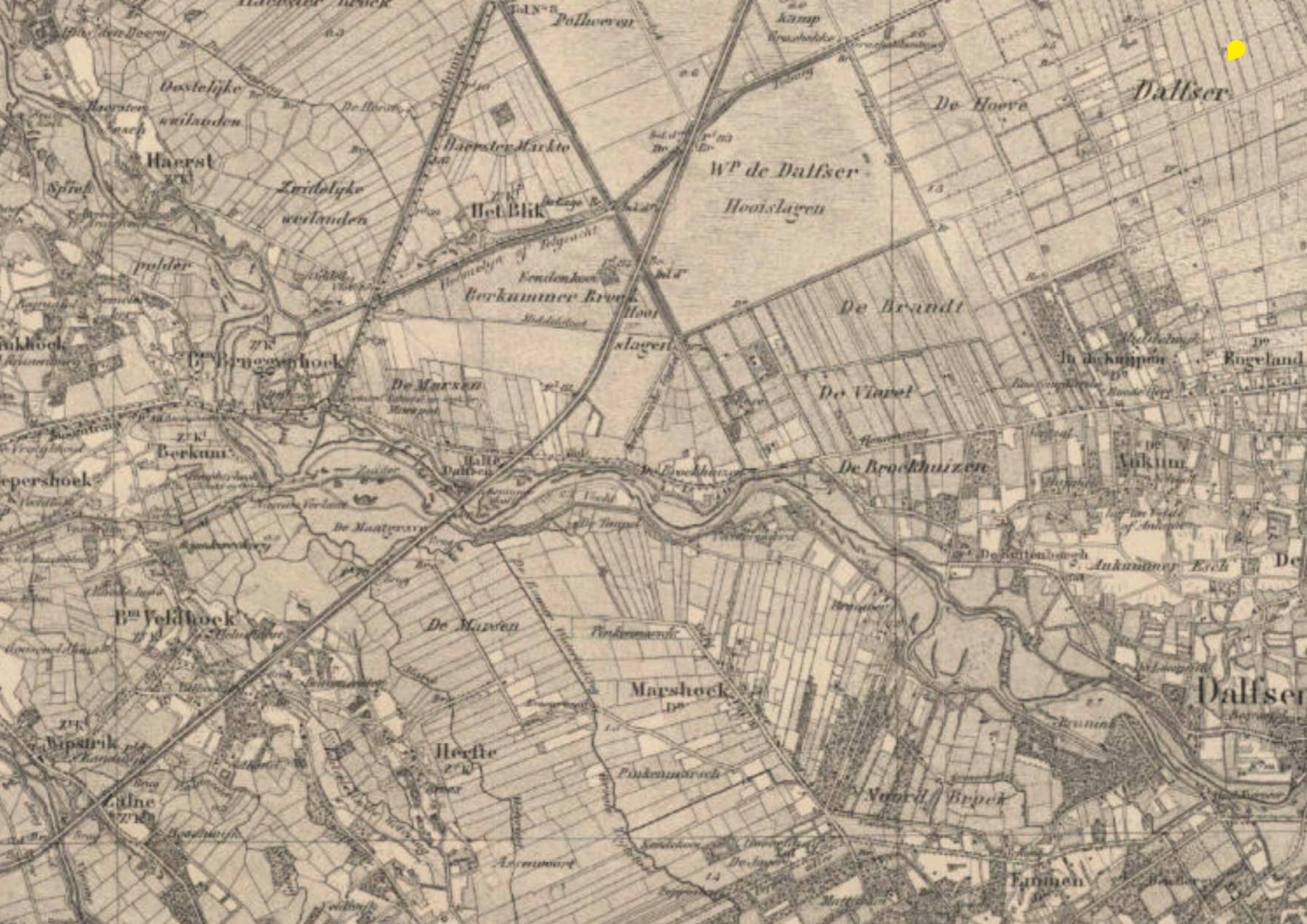


Stelling 6b. Ik voel mij verbonden met het gebied



Stelling 6d. Ik weet veel over historie van het gebied

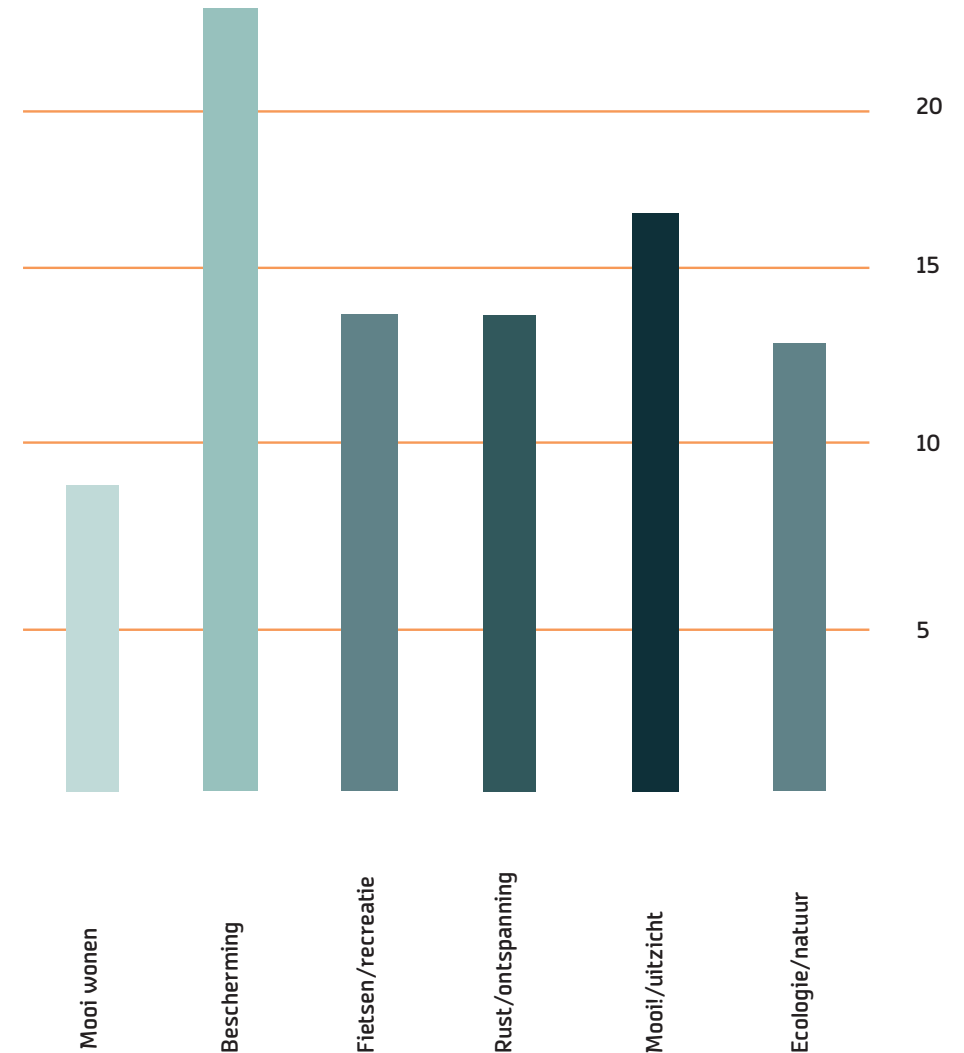




Op de open vraag wat de dijk voor de respondenten betekent zijn uiteenlopende antwoorden gegeven. Een groot deel van de respondenten gaat in op de functionele betekenis van de dijk; de bescherming van het binnendijkse gebied. Tegelijkertijd geven de respondenten ook een kijkje in hun emotionele verbintenis met het gebied en de dijk. Zo geeft een respondent aan dat de dijk en het gebied voor hem van levensbelang zijn, omdat het al zo veel jaren deel uitmaakt van zijn vertrouwde leefomgeving. Anderen geven aan dat de dijk 'ALLES' voor hen betekent of dat het deel uit maakt van hun levensgeschiedenis.

Het uitzicht en de rust in het gebied zijn ook veel genoemde elementen bij deze vraag. De rust in het gebied wordt door meerdere respondenten gekoppeld aan het gevoel van ruimte en het onbebouwde karakter van het landschap. Met betrekking tot het uitzicht wordt vooral de hoogte van de dijk genoemd, omdat dit zorgt voor een mooie vergezichten van het gebied. De respondenten geven aan dat deze elementen, in combinatie met de hoge natuurwaarden, zorgen voor een aantrekkelijk recreatiegebied, dat zij graag te voet of te fiets verkennen.

Vraag 7. Welke betekenis heeft de dijk voor u?
(Weergegeven in het aantal antwoorden per categorie)



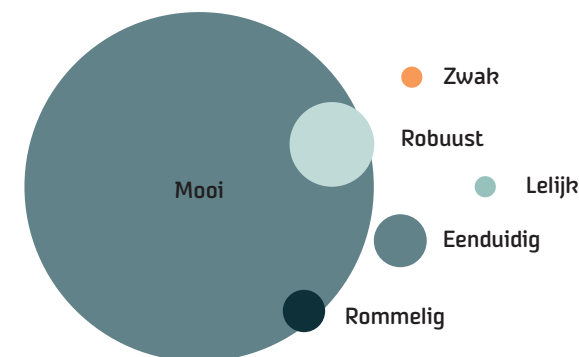


Kenmerken van de dijk en het omliggende gebied

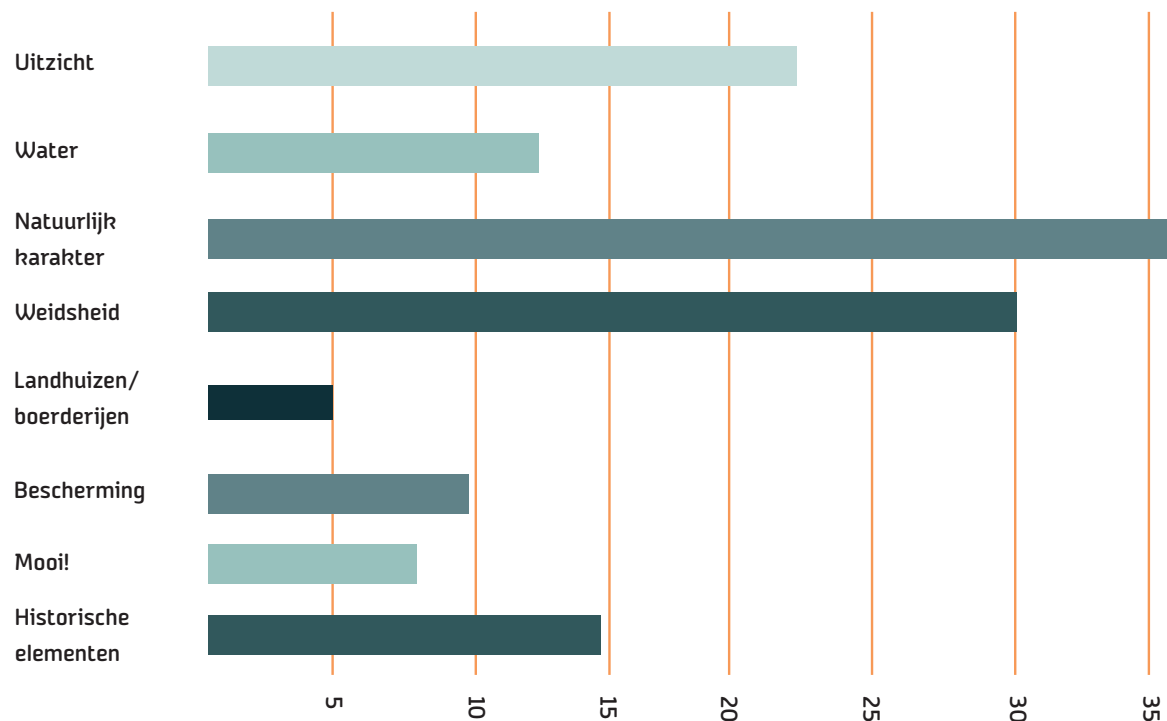
Doorkijkend naar het karakter van de dijk vindt een groot deel van de respondenten de dijk mooi. Tegelijkertijd zijn er ook tegengeluiden als lelijk, zwak en rommelig zijn tussen de antwoorden terug te vinden.

Uit de open vraag ‘Wat vindt u het belangrijkste aan de dijk en zijn omgeving?’ blijkt vervolgens dat de respondenten de weidsheid en het uitzicht erg belangrijk vinden. Met stip op een staat echter het natuurlijke karakter van de dijk en de natuur in het gebied. Met het natuurlijke karakter wordt vooral verwezen naar de vorm van de dijk. Zo vindt een deel van de respondenten het belangrijk dat de dijk zo veel mogelijk opgaat in de omgeving. Ook het slingerende karakter van de dijk wordt als natuurlijk ervaren en zou volgens de respondenten moeten worden behouden. Dit slingerende karakter komt ook terug als een belangrijk historisch element, net als de oude landhuizen en boerderijen, dat de respondenten belangrijk vinden.

Vraag 8. Wat vindt u van het huidige karakter van de dijk? Kies de term die u het beste bij het karakter vindt passen.



Vraag 9. Wat vindt u het belangrijkste aan de dijk en zijn omgeving? (Weergegeven in het aantal antwoorden per categorie)



Vraag 10. Wat is de mooiste plek in het gebied, en waarom?

“De authentieke dijk met monumentale bomen.”

“Bovenop de dijk vanwege het uitzicht.”

“Elk stukje vertolkt zijn eigen waarden.”

“Het geheel met zijn afwisseling is boeiend.”

“De Vecht zelf is elke dag anders en altijd mooi.”



“De noordelijke Vechtdijk; een echt natuurlijk gevoel.”

“Vechterweerd is een mooie combi van waterveiligheid en historisch waterbeheer.”

“Vanaf Haersterveer tot aan de monding vanwege haar ruige vrijheid.”

“De weidsheid en het ver kunnen kijken”

“De zuidelijke Vechtdijk bij de oude meanders tussen Dalfsen en Berkum.”

“Daar waar je een goed uitzicht over de Vecht hebt.”

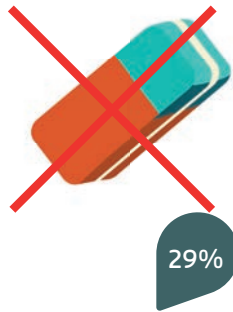


Vraag 11. Welk stukje van de dijk zou u het liefst willen uitgummen, en waarom?

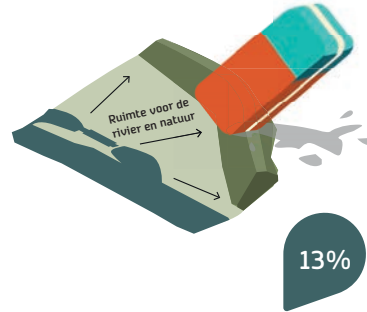
“De dijk vanaf de waterzuivering Dalfsen tot de spoorbrug. De dijk is niet toegankelijk en ontnemt het uitzicht op de zuidoever.”

“De lange rechte stukken zijn minder mooi dan de bochtige delen.”

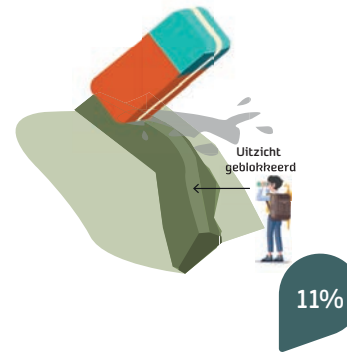
“Geen idee , want elk stukje van de dijk is bijzonder uniek te noemen.”



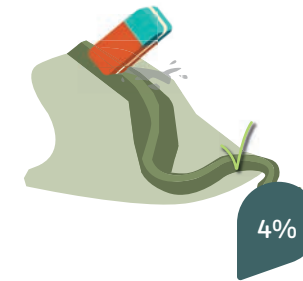
Niets



De dijk op sommige plekken voor ruimte voor de Vecht en natuur om zich te ontwikkelen



De dijk op sommige plekken voor uitzicht



Lange rechte stukken op de dijk

“Geen! Dat zou tot wateroverlast kunnen leiden :)”

“De noordkant is minder mooi, er is weinig zicht vanaf de weg en het fietspad.”

“Rechterense Dijk omdat verhoogde dijk niet harmonieert met Dijkweg.”

“Meerdere stukken ten bate van ruimte voor de Vecht, natuur/ ecologische infrastructuur en landschap.”



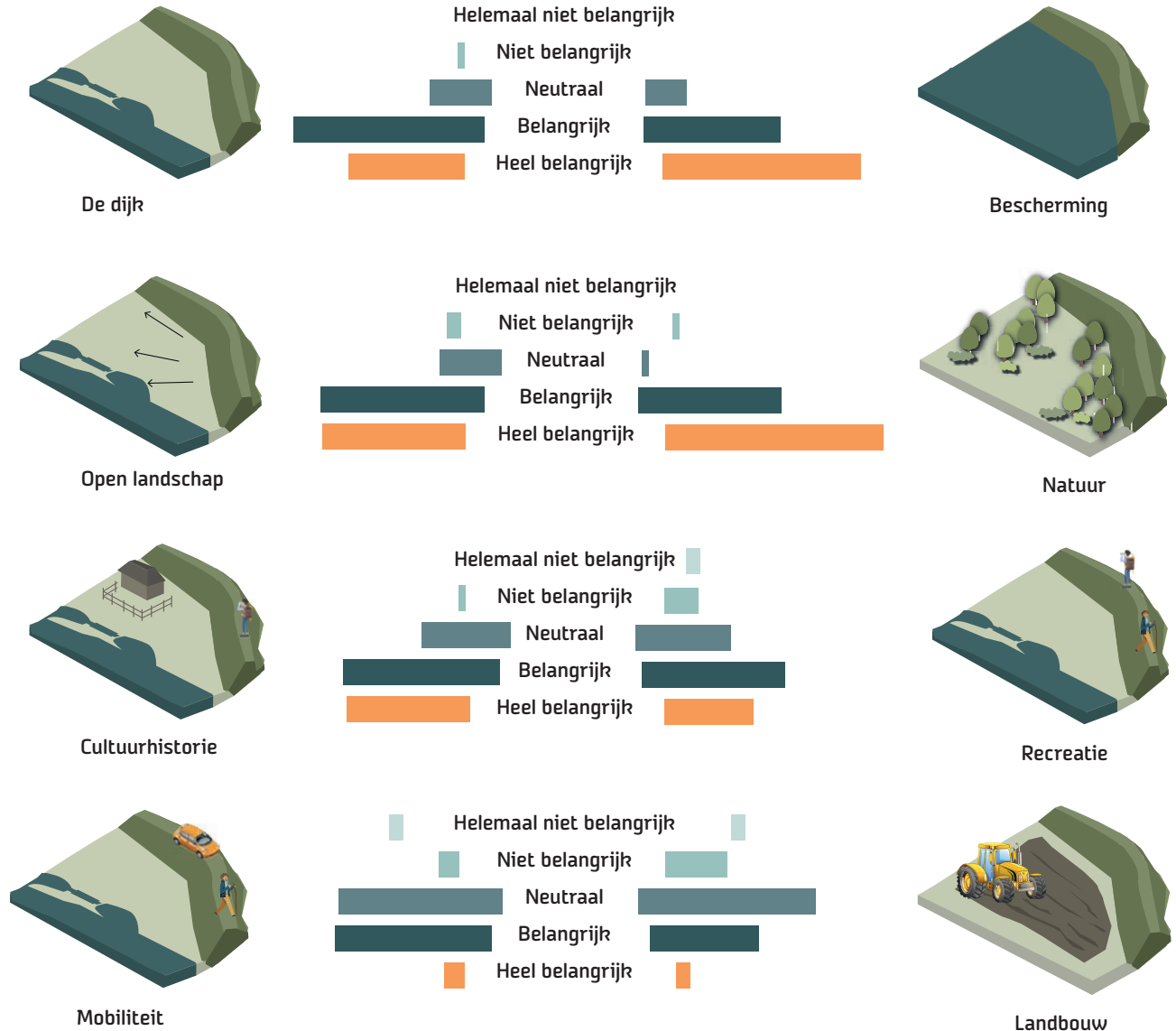
Belangrijke aspecten en toekomstig gebruik

Als er gekeken wordt naar de aspecten die de respondenten belangrijk vinden in het gebied, dan blijken de beschermende functie van de dijk en de aanwezigheid van natuur voorop te staan. Ook het open landschap en de cultuurhistorie blijken belangrijk te zijn. Ondanks dat veel van de respondenten aangeven het gebied voor recreatieve doeleinden te gebruiken scoort dit onderdeel hier lager. Dit laat zien dat de hiervoor genoemde landschappelijke kenmerken van het gebied een belangrijke rol spelen in de reden waarom de respondenten graag in het gebied recreëren. Mobiliteit en landbouw worden het minst belangrijk gevonden door de respondenten.

Op de vraag welke voorzieningen de mensen missen in het gebied komen de toegankelijkheid van de dijk en de natuurgebieden voornamelijk ter sprake. Onder de respondenten heerst bij 31% de behoefte om de dijk op meer plekken als wandelaar of fietser te kunnen betreden. Redenen die hiervoor genoemd worden hebben niet alleen te maken met de beleving van de dijk, maar ook met de veiligheid van de alternatieve routes in het gebied. Een deel van de respondenten geeft aan dat deze routes over wegen lopen waarbij zij zich als fietser en/of wandelaar niet altijd even veilig voelen, mede door de aanwezigheid van gemotoriseerd verkeer.

Vraag 12. Wat vindt u belangrijk in het gebied?

(Op basis van individuele aspecten, niet ten opzichte van elkaar)



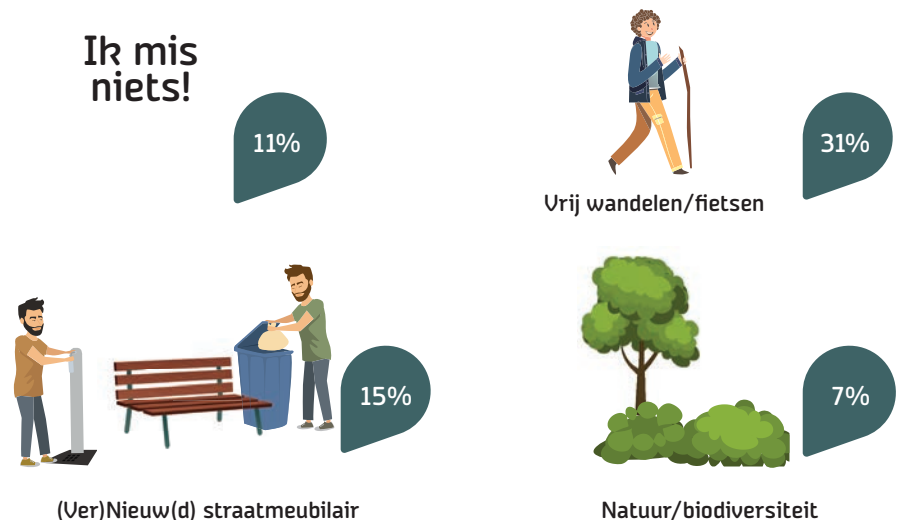


Ook de aanwezigheid van goed onderhouden rustpunten wordt door 15% van de respondenten als ontbrekend aangegeven. De beperkte faciliteiten die er op dit moment zijn worden als niet uitnodigend gezien door gebrek aan onderhoud, of men heeft behoefte aan extra rustpunten. Volgens de respondenten zouden deze rustpunten gefaciliteerd moeten worden op plekken waar je van het uitzicht kan genieten.

Naast de 11% van de respondenten die aangeeft niets te missen in het gebied geeft 7% aan dat er meer aandacht moet zijn voor de natuur en het verhogen van de biodiversiteit.

Wat betreft het toekomstig gebruik van het gebied zal nog verreweg het grootste deel van de respondenten het gebied gebruiken voor recreatieve doeleinden als fietsen, wandelen en watersport. Ten opzichte van het huidige gebruik is dit aantal toegenomen. Slechts 19 van de 56 respondenten geeft aan het gebied voor werk gerelateerde doeleinden te gebruiken.

Vraag 13. Zijn er bepaalde voorzieningen die u mist in het gebied? En waarom?



Vraag 14. Hoe wilt u dit gebied in de toekomst gebruiken? (meerdere antwoorden mogelijk, weergegeven in aantal antwoorden per categorie)

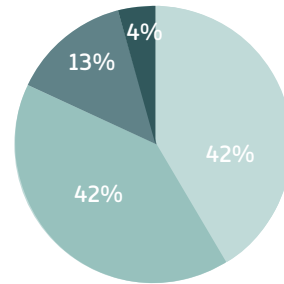


Toekomstbestendigheid

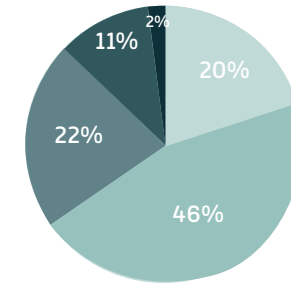
Als er gekeken wordt naar de mate waarin de dijk de respondenten een veilig gevoel geeft, dan blijkt dat 82% zich veilig voelt. 12,% geeft een neutraal antwoord op de stelling en 4% geeft aan zich niet veilig te voelen. 41% van de respondenten acht een dijkversterking nodig. De helft van de respondenten weet niet of een dijkversterking nodig is of heeft hier verder geen mening over.

Bij de stellingen die gericht zijn op de (toekomstige) extremen als droogte, hoogwater en extreme neerslag blijkt een groot verschil te zitten in de perceptie van droogte en wateroverschot. Het vraagstuk rondom droogte is de laatste jaren nadrukkelijker in beeld geweest dan de zorgen rondom hoogwater of extreme neerslag. Dit is ook duidelijk terug te zien in de antwoorden van de respondenten. Meer dan 70% van de respondenten maakt zich zorgen over droogte, terwijl respectievelijk 18% en 20% zich zorgen maken over extreme neerslag en hoogwater.

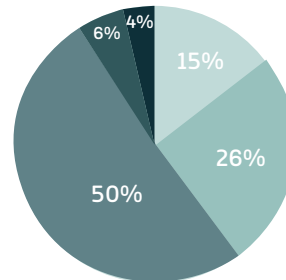
Stelling 15a. De dijk geeft mij een veilig gevoel



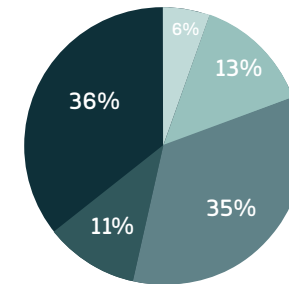
Stelling 15b. De dijk voldoet aan mijn wensen



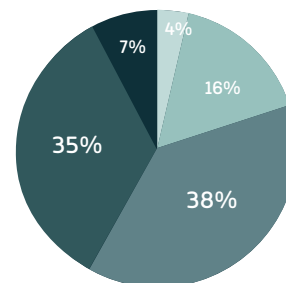
Stelling 15c. De dijk moet versterkt worden



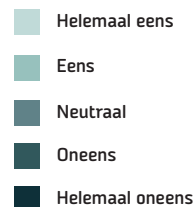
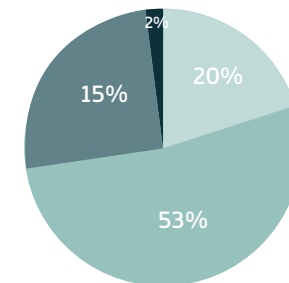
Stelling 15d. Ik maak mij zorgen bij extreme neerslag



Stelling 15e. Ik maak mij zorgen over hoogwater



Stelling 15f. Ik maak mij zorgen over de droogte





2.3 Verdiepende bijeenkomsten

Op basis van de getoonde interesse om deel te nemen aan de verdiepende bijeenkomsten tijdens het invullen van de enquête zijn er drie verdiepende bijeenkomsten gehouden. Deze twee uur durende bijeenkomsten vonden plaats op 10, 12 en 17 november 2020. Gezien de Coronamaatregelen hebben alle bijeenkomsten online plaatsgevonden via het Teams-platform. Tijdens de bijeenkomsten stonden de volgende vragen centraal:

- Wat is een typisch kenmerk van de Vechtdijken?
- Wat maakt de Vechtdijken anders dan andere dijken in Nederland?
- Welke cultuurhistorische elementen vindt u het belangrijkste om goed in te passen in ontwerp?
- Wat verwachten jullie dat de grootste verandering in het Vechtdal is over 20 jaar?
- Op welke manier verwachten jullie dat grotere extremen (droog en nat) van invloed zijn op de toekomst van het Vechtdal?

Een deel van de vragen werd eerst kort individueel via een Mentimeter beantwoord waarna de antwoorden collectief toegelicht werden. De andere vragen werden direct in gesprek met elkaar besproken.

Resultaten

Verdiepende bijeenkomst 1

Bij de eerste verdiepende bijeenkomst waren vijf deelnemers aanwezig. De deelnemers wonen allen dichtbij of aan de Vechtdijken. Velen vinden het uitzicht vanuit hun huis dan ook een van de mooiste plekken in het gebied.

Wat betreft de kenmerken van de Vechtdijken waarderen de deelnemers het slingerende tracé van de dijk. Deze vormen vinden zij natuurlijk, vriendelijk en daarmee heel subtiel. De hoogte van de dijk draagt hier volgens de deelnemers ook aan bij: het zijn lage zanddijken met een historisch karakter. Het feit dat de Vechtdijken voornamelijk uit zand bestaan maakt de dijken uniek. De deelnemers denken dat de opbouw van de dijk mogelijk tot problemen zal leiden, maar ze hopen dat de dijken niet onnodig te stevig en te breed gemaakt worden.

Cultuurhistorie

De deelnemers geven aan dat in hun ogen de loop van de Vecht de laatste 200 jaar maar weinig is veranderd. Dit zien zij terug op de oude kaarten van het gebied. Ook zien zij dat er nog veel oude bebouwing behouden is gebleven. Deze combinatie vinden zij erg mooi en hopen zij in de toekomst terug te kunnen blijven zien. Daarnaast wordt ook de dijk zelf als cultuurhistorisch element gewaardeerd: oude slingerende ‘zanddijkjes’, niet erg stijl, met rivierduinen en bijzondere zijkolken.

“Vroeger wilde ik een fietspad zodat mijn kinderen veilig naar school konden gaan. Maar met een fietspad wordt het druk. Nu waarderen we de rust, faciliteer dus niet te veel”



“Waterbergen is nodig vanaf het begin in de bovenloop tot aan de achterloop. Vasthouden in de haarvaten en trager afvoeren naar de Vecht”

Specifiek voor de Rechterensedijk wordt aangegeven dat deze dijk erg mooi beplant is met bomen. Het wordt belangrijk gevonden om te kijken wat er nog met deze bomen gedaan kan worden. Mochten de bomen niet kunnen worden behouden, dan hopen zij op het aanbrengen van nieuwe beplanting.

Grootste verandering over 20 jaar

Wat betreft de toekomst van het Vechtdal en de Vechtdijken zijn alle deelnemers het met elkaar eens: het gebied zal veel intensiever gebruikt gaan worden. Op de dijken zal het drukker worden met wandelaars en fietsers. Er wordt nogmaals benadrukt dat het op dit moment vaak onduidelijk is welke delen van de dijk openbaar toegankelijk zijn en waar het particuliere terrein begint. De veranderingen in het gebied moeten plaatsvinden met respect voor de eigenaren in het gebied.

Ook op het gebied van waterrecreatie zal het drukker worden. Niet alleen op het water zelf, maar ook met alle auto's die in het gebied worden geparkeerd. Het handhaven van een maximumsnelheid op het water wordt hierbij door de deelnemers nodig geacht, omdat zij nu overlast ervaren van snelle en luide boten. Er ontstaat veel golfslag wat kanoën of roeien op de Vecht belemmert. Men vraagt om hier bij de inrichting rekening mee te houden. Hierbij wordt gedacht aan natuurvriendelijke oevers, het afdwingen van langzaam varen en het beperken van het aantal parkeerplaatsen.

Een van de deelnemers geeft bij deze vraag aan dat toenemende droogte voor problemen zal gaan zorgen. Het verhogen van het waterpeil wordt aangedragen als een mogelijke oplossing voor het probleem, zodat er in de zomer een buffer ontstaat.

Toekomstige extremen

Alle deelnemers verwachten dat er in de toekomst extremere droge en natte periodes zullen zijn, maar niet iedereen ziet daarbij direct de noodzaak om de dijken te versterken. Een aantal deelnemers geeft aan bereid te zijn om een hoger risico op 'natte voeten' te accepteren en vindt dat we in Nederland 'te veilig' willen zijn. Zij hopen dat er een balans gevonden kan worden tussen het versterken van de dijk en de cultuurhistorie.

Wanneer men gevraagd wordt hoe om te gaan met deze extremen, dan wordt aangegeven dat er minder nadruk moet komen te liggen op het afvoeren en meer op het vasthouden van water. Voor het waterbergend vermogen moet volgens de deelnemers naar de volledige loop van de Vecht gekeken worden; ook naar het deel in Duitsland. Hierbij wordt gedacht aan het vasthouden van water in de haarvaten, het aantakken van oude bochten en het aanwijzen van locaties die met hoogwater het water op kunnen vangen. Een natuurlijkere inrichting van het gebied wordt hierbij als noodzakelijk en wenselijk gezien.

Verdiepende bijeenkomst 2

In totaal hebben zeven mensen deelgenomen aan de tweede verdiepende bijeenkomst. Alle deelnemers wonen dichtbij of aan de dijk, of hebben daar in het verleden gewoond. Zij maken allen regelmatig gebruik van de dijk.

Als er gekeken wordt naar de kenmerken van de dijk wordt er hoofdzakelijk verwezen naar de functie met betrekking tot de veiligheid in het gebied. De meeste deelnemers vinden de dijken hoog genoeg en voelen zich veilig. Er wordt aangegeven dat het jammer zou zijn als de dijk zijn schoonheid verliest, omdat deze hoger moet worden. Deze schoonheid zit volgens de deelnemers voornamelijk in het slingerende karakter van de dijk. Aan de zuidkant van de Vecht kan je volgens een van de deelnemers zo mooi de oorspronkelijke loop van de Vecht zien als je op de dijk staat en je er bewust van bent. Deze accenten zouden verschillende deelnemers graag sterker terugzien in het landschap.

Daarnaast is de ervaring van rust een belangrijk aspect voor de deelnemers. Daarin vinden zij juist de tegenstelling tussen de rustige en intensief gebruikte delen van het gebied interessant. Hierbij komt dan ook het aspect van de toegankelijkheid van de verschillende delen van de dijk ter sprake. Een deel van de deelnemers zou het liefst de hele dijk toegankelijk willen maken. Het tegengeluid is dat de rust verdwijnt als de hele dijk toegankelijk wordt, terwijl dit juist een aspect is dat alle deelnemers waarderen.

Cultuurhistorie

Als het om de cultuurhistorie van het gebied gaat, dan wordt er bij deze bijeenkomst vooral verwezen naar boeken over de cultuurhistorie van de Vecht. Hieruit volgt de conclusie dat de oudere, en op dit moment vaak minder leesbare, structuren van de Vecht weer herkenbaar moeten worden gemaakt in het landschap. Hierbij wordt voornamelijk gerefereerd naar de oude lopen van de Vecht. Daarnaast worden ook de dorpsgezichten gewaardeerd. Deze zouden volgens de deelnemers dan ook in de toekomst zichtbaar moeten blijven.

Grootste verandering over 20 jaar

Bij deze bijeenkomst wordt er bij de vraag over de grootste verandering direct verwezen naar de toekomstige extremen. Men gaat ervan uit dat wij nog meer zullen moeten samenleven met het water, omdat we steeds vaker geconfronteerd zullen worden met extreem veel of weinig water. Een van de deelnemers geeft aan dat we, om hiermee om te kunnen gaan, moeten kiezen voor het verhogen van de dijken of het accepteren dat het water de ruimte krijgt. Een andere optie, die aangedragen wordt, is het vasthouden van het water, bijvoorbeeld in de vorm van winterbedbuffers. Het vasthouden van water ziet deze groep het liefst bovenstrooms en buitendijks plaatsvinden. Niet iedereen ziet een directe noodzaak om de dijken te versterken. Een aantal zijn bang dat dit

“De Vechtdijken zijn een podium voor het theater van de natuur”

ten koste zal gaan van de cultuurhistorie van de dijk en de Vecht, zoals het slingerende tracé, de flauwe taluds, kolken en de zichtbaarheid van oude rivierlopen, en vragen zich af of het echt zo erg is om af en toe eens natte voeten te krijgen.

Daarnaast verwacht een deel van de deelnemers dat het drukker zal gaan worden op het gebied van recreatie en in het algemeen op de wegen. Dit zal volgens de deelnemers in goede banen geleid moeten worden, zeker met het oog op de natuur.



“De kracht van de Vecht zit in de variatie, niet in de mooiste plek”

Verdiepende bijeenkomst 3

Aan de derde verdiepende bijeenkomst hebben zeven mensen deelgenomen. Ook de deelnemers van deze laatste bijeenkomst wonen allen dichtbij of aan de dijk. Een interessante aanvulling op de mooiste plekken binnen het gebied is de waardering voor het agrarisch karakter. Dit karakter wordt gewaardeerd, omdat het open landschap zonder agrariërs niet te onderhouden is.

Volgens de deelnemers is het erg uniek dat de dijk zo groen is gebleven, er zijn maar weinig stukken waar verharding op de dijk ligt. Aan het groene karakter dragen ook de grote bomen bij; dit zie je volgens de deelnemers niet vaak bij een dijk. Het feit dat de dijk is opgebouwd uit zand en dat de dijken zorgen voor veiligheid, komt ook hier weer aan bod. Verder wordt de verscheidenheid van de dijk zelf als kenmerkend gezien. Hierbij gaat het niet alleen over het slingerende karakter maar ook over hoe de dijk soms op lijkt te gaan in de omgeving.

De deelnemers vinden het fijn dat er maar weinig autoverkeer op de dijk te vinden is, dat is uniek ten opzichte van vele andere dijken in Nederland en erg fijn voor de beleving. Tegelijkertijd wordt de toegankelijkheid van de dijk ter discussie gesteld. Over het autoverkeer op de dijk is iedereen het eens, daarvan hopen zij in de toekomst zo min mogelijk te zien op de dijken. De deelnemers zouden echter wel graag een rondje over de dijk willen lopen. Nu moet je als je bijvoorbeeld een rondje Vechterweerd – Dalfsen loopt, een stuk over een drukke weg waar ook nog eens geen zicht is op de Vecht.

Cultuurhistorie

Wat betreft de cultuurhistorie hopen de deelnemers dat de stuwen in het gebied zullen blijven. Deze bieden een unieke mogelijkheid om de Vecht over te steken. Ook mogen de afgesneden meanders in het gebied niet verdwijnen. Deze passen volgens de deelnemers prachtig in het landschap. Daarnaast worden de kolken, die ontstaan zijn als gevolg van dijkdoorbraken, genoemd als bijzondere historische elementen die bijdragen aan de beleving van de Vecht. Hierbij wordt specifiek het gedeelte van de Vecht genoemd van Haerst tot het Zwarte Water. Dit deel is een uniek gebied met verschillende kolken en dat moet behouden blijven.

De landgoederen in het gebied worden als laatste cultuurhistorische element genoemd die veel waarde toevoegen aan het gebied.

Grootste verandering over 20 jaar

Ook bij deze bijeenkomst staan de toekomstige extremen centraal bij de vraag over de grootste veranderingen over 20 jaar. Door klimaatverandering verwachten de deelnemers hoge pieken in de waterafvoer en meer droogte. Binnen deze groep wordt er gesproken over het toepassen van systeemmaatregelen om de extremen op te kunnen vangen. Wel waarschuwen enkele deelnemers voor de slechte staat van de dijk op sommige locaties, waardoor volgens hen enkel en alleen systeemmatregelen niet voldoende zullen zijn.

De deelnemers vinden dat er op de plekken waar dat mogelijk is, bijvoorbeeld buitendijks, ruimte aan de rivier moet worden gegeven om de grotere extremen aan te kunnen. Er wordt gedacht aan extra meanders, nevengeulen en bergingsgebieden. In goed overleg met agrariërs zouden de percelen gebruikt kunnen worden voor waterberging.

Wat betreft het gebruik van agrarische gronden verwachten een aantal deelnemers dat er buitendijks minder plek zal zijn voor intensieve landbouw. Zij denken dat de focus buitendijks moet liggen op extensiever en natuurinclusiever gebruik van agrarische gronden. Aan de ene kant om ruimte te bieden aan de rivier en mogelijke maatregelen, aan de andere kant om het landschap beter aan te laten sluiten op het natuurlijke karakter van de Vecht. Voor intensief agrarisch landgebruik zou volgens hen binnendijks een oplossing moeten worden gevonden.

Ook de toenemende recreatieve druk in het gebied wordt door de deelnemers benoemd. De deelnemers hopen dat dit niet ten koste zal gaan van de natuur. De deelnemers zien meekoppelkansen met het aanleggen van nieuwe geulen of plassen; zij hopen dat deze locaties zo ingericht kunnen worden dat deze interessant zijn voor recreanten zodat de drukte zich hierheen zal verplaatsen.

Startbijeenkomst ontwerpateliers

In de Verkenning Veilige Vecht werkt een groep bewoners en gebruikers samen aan de plannen voor een Veilige Vecht. Tijdens de startbijeenkomst met deze groep deelnemers kwamen veel punten uit het belevingswaardenonderzoek terug die ook in het belevingswaardenonderzoek zijn genoemd. Zo werd het behoud van cultuurhistorische waarden in het gebied als belangrijk gezien en ook de karakteristieke slingers in de dijk werden hoog gewaardeerd. Het natuurlijke karakter van het gebied zouden zij graag versterken.

De balans tussen drukke en rustige gebieden, toegankelijk en niet toegankelijke dijktrajecten werd ook hier als belangrijk aandachtspunt gezien.

Op het gebied van landbouw kwamen natuurinclusieve en kringlooplandbouw met brede maatschappelijke aansluiting naar voren als wensen voor de toekomst. Ook hier kwam de extensivering van de landbouw in buitendijks gebied aan de orde.

“Is het erg om soms natte voeten te krijgen? Als je maar niet verdrinkt!”

Conclusie

De huidige kenmerken van de dijk, zoals het slingerende karakter, de hogere ligging in het landschap in verband met het uitzicht en de, voor de zanddijken typerende, flauwere taluds worden door de deelnemers van de verdiepende bijeenkomsten erg gewaardeerd. Ook weten de meeste deelnemers wel een cultuurhistorisch element te noemen dat zij erg waarderen, zoals de oude lopen van de Vecht en de kolken.

Het natuurlijke karakter van het Vechtdal zien zij graag behouden en waar mogelijk versterkt worden. Een aantal deelnemers vindt hierbij een meer extensieve vorm van agrarisch gebruik beter passen.

De toegankelijkheid van de dijken bleek in iedere bijeenkomst een punt van discussie. Een deel van de participanten ziet graag dat de dijk meer toegankelijk wordt. Daar tegenover staat dat een ander deel van de respondenten juist wil dat de dijk niet overal toegankelijk is. Het vinden van een balans tussen de rust en drukte, toegankelijk en niet toegankelijk wordt hierbij meegegeven als aandachtspunt voor de verdere planuitwerking.

Over het algemeen hopen de deelnemers van de verdiepende sessies dat alle ruimte die nodig is om het gebied veilig te houden buitendijks gevonden kan worden.



3 Analyse

In dit hoofdstuk is de informatie van de verschillende sporen geanalyseerd. De resultaten worden besproken aan de hand van de volgende overkoepelende categorieën: kwaliteiten, opgaven, kansen en knelpunten.

“De dijk is een sterk verbindend element tussen mens en landschap”



Kwaliteiten in het gebied

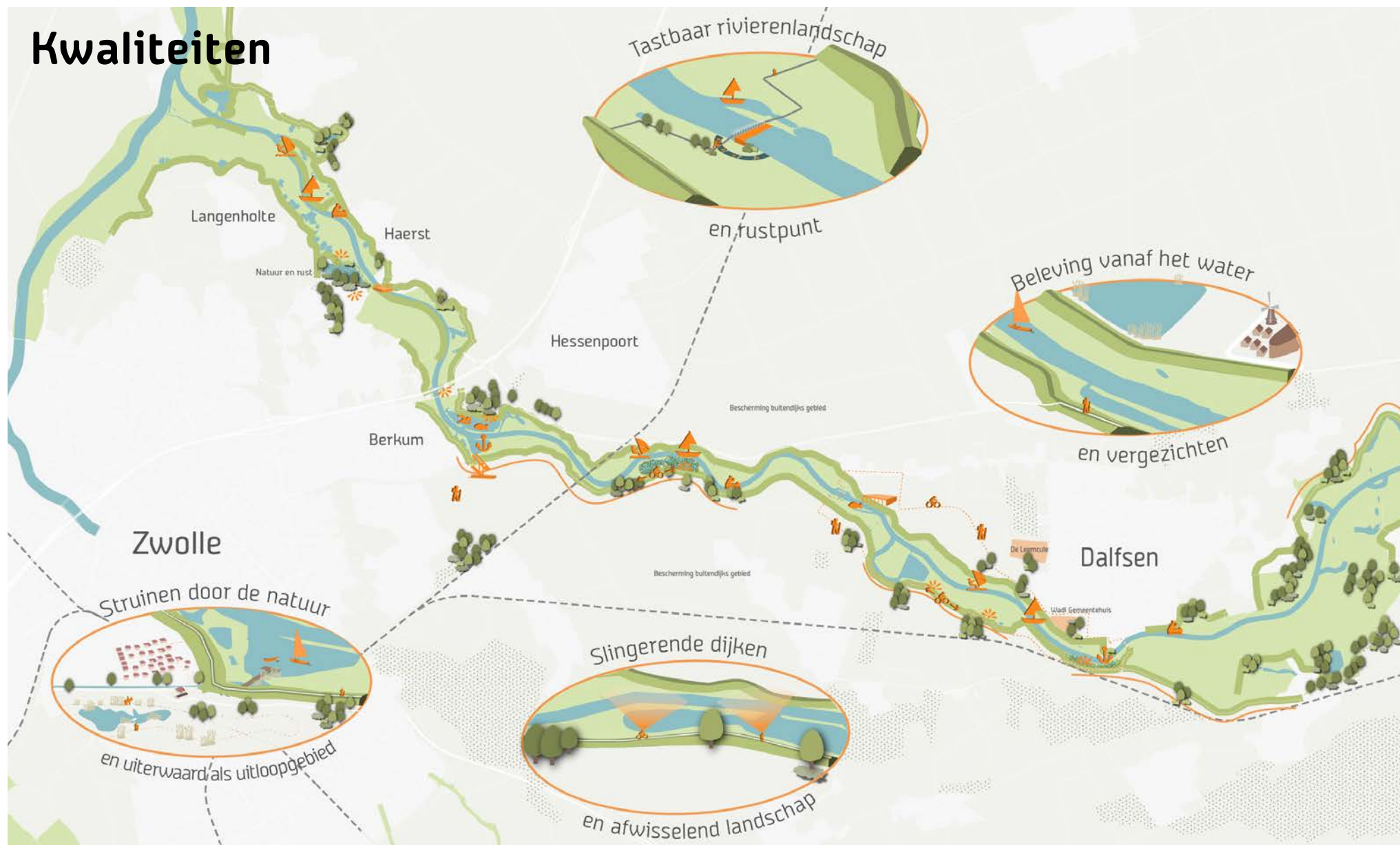
De participanten van dit onderzoek hebben veel verschillende kwaliteiten van het gebied en de dijken aangegeven. Wat de dijk betreft wordt het slingerende karakter van de dijk echt als een kwaliteit gezien. Het zorgt volgens de participanten voor een natuurlijk beeld dat past bij de loop van de rivier. De flauwe taluds van de dijk, de zichtbaarheid van oude rivierlopen en de kolken in het gebied dragen hier aan bij. In combinatie met de bosschages langs de dijk zorgt dit geheel voor een spannende afwisseling tussen vergezichten en beslotenheid. Het landschap wordt als afwisselend ervaren.

De dijk accentueert voor velen de overgang van bebouwd naar onbebouwd gebied. De dijk en de uiterwaarden zorgen bij de participanten voor een gevoel van rust en ruimte waardoor zij het gebied graag gebruiken als uitloopgebied. Vanuit Berkum maakt men graag gebruik van de Struinwaard, vanwege de rust en het natuurlijke karakter. In het hele gebied wordt de natuur hoog gewaardeerd, vooral wanneer de natuur ook echt beleefd kan worden. Struinen door de natuur of vanaf de dijk uitkijken op de natuur staan hierbij centraal.

Participanten vanuit het hele gebied geven aan graag naar de stuw en vistrap Vechterweerd te komen omdat dit een unieke plek is in het landschap. De mogelijkheid om de Vecht over te steken maakt het rivierenlandschap voor veel mensen tastbaar en zorgt voor unieke vergezichten. Ook is dit een van de plekken waar men graag gebruik maakt van het rustpunt tijdens een wandeling of een fietstocht.

Het gebied wordt door velen voornamelijk te voet of te fiets beleefd, maar ook de beleving vanaf het water mag volgens de participanten niet ontbreken. De bijbehorende vormen van recreatie, zoals varen, kanoën en vissen, zorgen volgens de participanten voor een unieke beleving van de Vecht.

“Het is de plek waar we ons thuis voelen”



Kaart 3. Kwaliteiten in het gebied volgens de participanten

Opgaven in het gebied

Opgaven zien de participanten voornamelijk op het gebied van beheer en de recreatieve druk op het gebied.

De participanten merken dat het steeds drukker wordt in het gebied en op de dijken. Zij verwachten dat dit de komende jaren alleen maar zal toenemen. De rust in het gebied is juist een kwaliteit die hoog gewaardeerd wordt in het gebied. Een deel van de participanten maakt zich daarom zorgen over de toenemende drukte. Anderen zien hier niet direct problemen of denken aan oplossingen als zoneringen in het gebied met drukke en rustige plekken.

Ook op de Vecht is het druk met recreanten. De participanten merken dat niet iedereen rekening houdt met elkaar. Zo ervaren zij dat veel recreanten te hard varen op de Vecht. Op locaties waar de oevers natuurvriendelijk zijn zorgt dit voor afkalving van de oevers. Op de locaties met een damwand zorgt dit voor een golfslag waardoor voornamelijk kleinere recreatieve vaartuigen zoals kano's overlast ervaren. Over het algemeen vinden de participanten dat dit de rust in het gebied voor mens en natuur verstoort.

Niet alle stukken dijk zijn toegankelijk omdat de dijk deels in privaat beheer is. Een deel van de participanten ziet graag dat de dijk meer toegankelijk wordt, zodat zij een groter deel van het gebied kunnen beleven. Daar tegenover staat dat een ander deel

van de participanten juist wil dat de dijk niet overal toegankelijk is om de rust in het gebied te bewaren. De participanten geven aan dat hier mogelijk naar een balans gezocht moet worden.

De huidige afwisseling tussen toegankelijke en niet toegankelijke delen zorgt voor onduidelijkheid en overlast. Aan de ene kant komt dit doordat de routes in het gebied niet altijd even duidelijk zijn aangegeven, aan de andere kant doordat niet iedereen rekening houdt met het privaat beheer. Hier zouden de participanten graag een oplossing voor vinden.

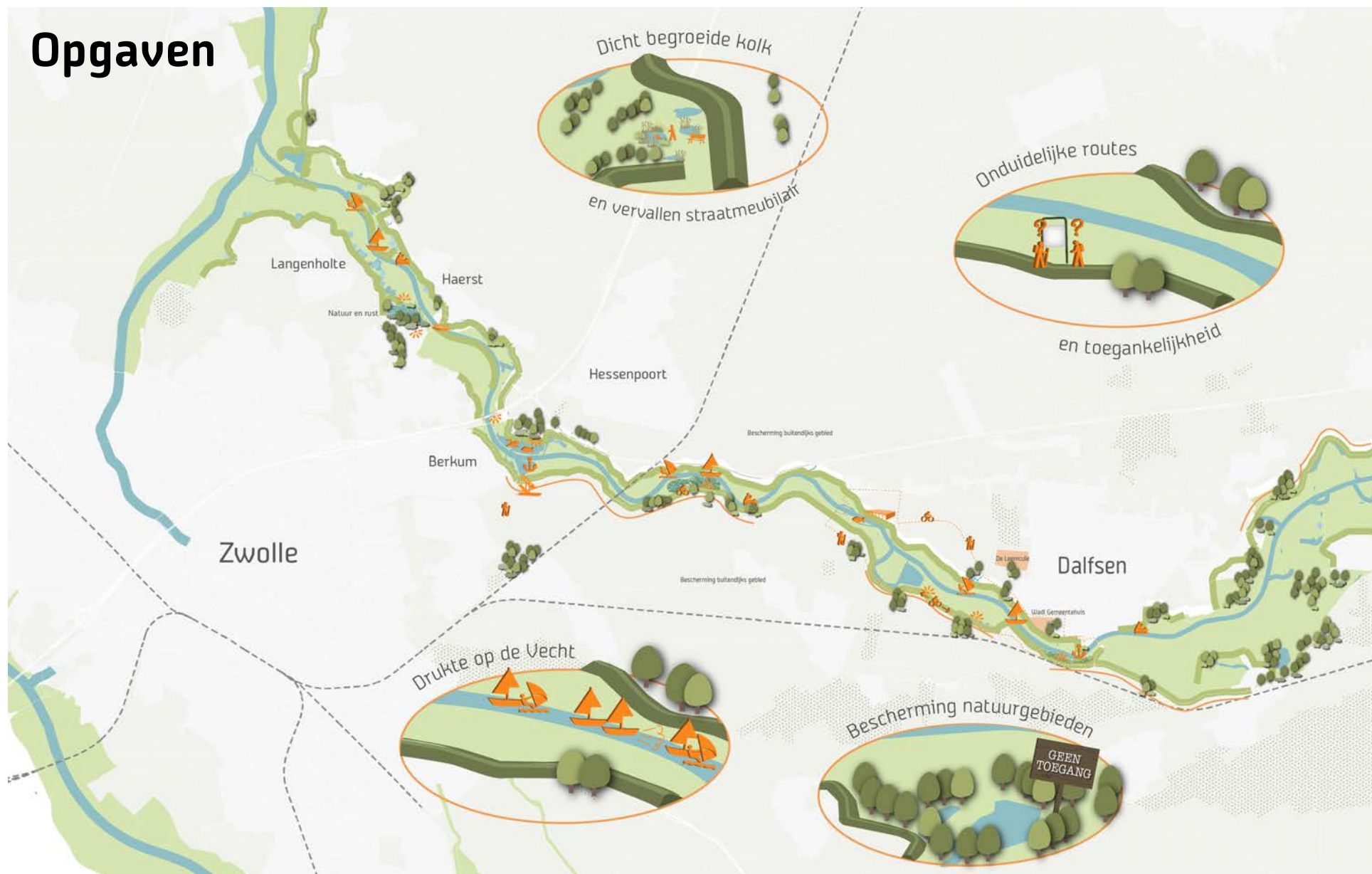
Op het gebied van waterrecreatie geven voornamelijk vissers aan dat de kolken in het gebied dichtgroeien, waardoor zij op steeds minder locaties kunnen vissen. Ook het onderhoud van de rustpunten laat volgens de participanten te wensen over, waardoor het vinden van een fijn rustpunt lastig is.

De participanten zien de toenemende drukte niet alleen als opgave voor hun eigen beleving in het gebied, maar ook voor de natuurwaarden. Zij hopen dat de natuur in het gebied behouden en waar mogelijk versterkt zal worden, en dat de toenemende recreatie hier geen negatief effect op zal hebben.

“In al haar meanderendheid koppelt zij schoonheid en vergezichten vanaf een zekere hoogte ten opzichte van haar omgeving aan veiligheid.”



Opgaven



Kaart 4. Opgaven in het gebied volgens de participanten.

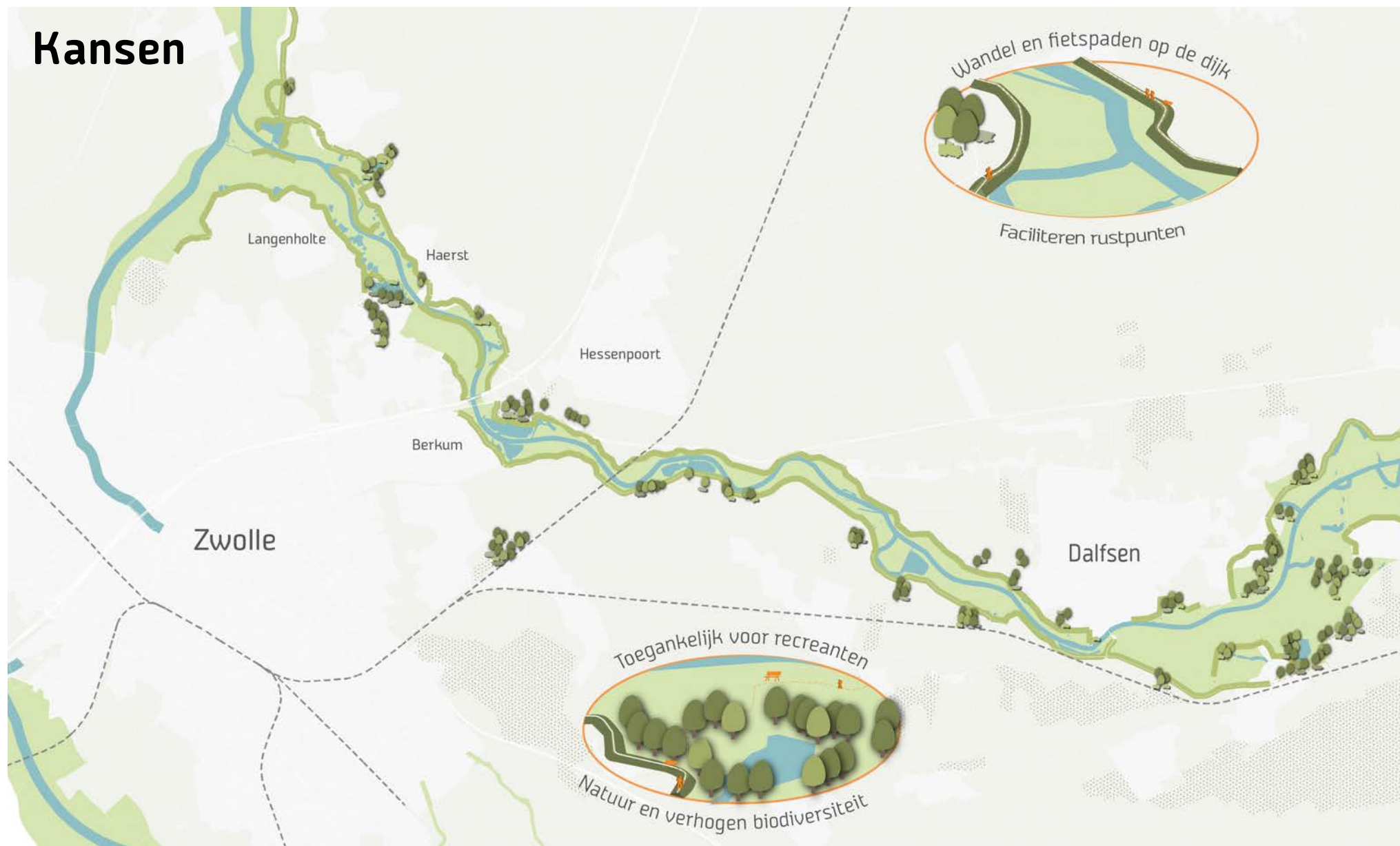
Kansen

Doorkijkend naar de toekomst hoopt een groot deel van de participanten dat meer delen van de dijk en de uiterwaarden opengesteld kunnen worden voor recreanten. Zij zouden dan ook graag meer fiets- en wandelpaden op de dijk zien zodat zij op meer plekken de Vecht kunnen beleven. Ook hopen zij dat hierdoor gevaarlijke situaties op alternatieve wegen met gemotoriseerd verkeer in het gebied vermeden kunnen worden.

De participanten vinden dat extra rustpunten in het gebied een grote bijdrage kunnen leveren aan de beleving. Deze rustpunten zien zij het liefst op plekken met een uitzicht op de Vecht, in de vorm van bankjes en/of picknicktafels. Wel geven zij aan dat het goed onderhoud van het straatmeubilair hierbij essentieel is.

De meeste participanten vinden natuur en biodiversiteit belangrijke elementen in het Vechtdal. Zij zien dan ook kansen om het gebied nog natuurlijker in te richten en de biodiversiteit te verhogen. De kansen voor natuur zien zij niet op een specifieke plek, maar in het gehele Vechtdal. Het extensiveren en natuur inclusiever maken van de landbouw zou hier volgens een aantal participanten een rol in kunnen spelen. Ook zien zij voor zich dat maatregelen in het gebied, zoals het aanleggen van nieuwe geulen of plassen bij zou kunnen dragen aan de natuurwaarden in het gebied, maar potentieel ook aan het verspreiden of zoneren van de drukte.

**“Alles heeft zijn bekoring.
Elk stukje vertolkt zijn
eigen waarde.”**



Kaart 3. Kansen in het gebied volgens de participanten

Knelpunten en dilemma's

Knelpunten treden voornamelijk op in relatie tot de toenemende (recreatieve) druk in het gebied.

Op de dijken en in de rest van het gebied ervaren de participanten dat het steeds drukker wordt met recreanten. Zij merken dat de verkeersveiligheid niet altijd meer even goed te handhaven is. Op de dijk zorgt het verschil in snelheid tussen wielrenners, fietsers en wandelaars steeds vaker voor een onveilig gevoel. Op plekken waar de dijk niet toegankelijk is en recreanten van de doorgaande weg gebruik moeten maken komt hier ook nog het gemotoriseerd verkeer bij kijken.

Naast de afname van de verkeersveiligheid staat ook de hooggewaardeerde kwaliteit van de rust in het gebied onder druk wanneer het aantal recreanten toeneemt.

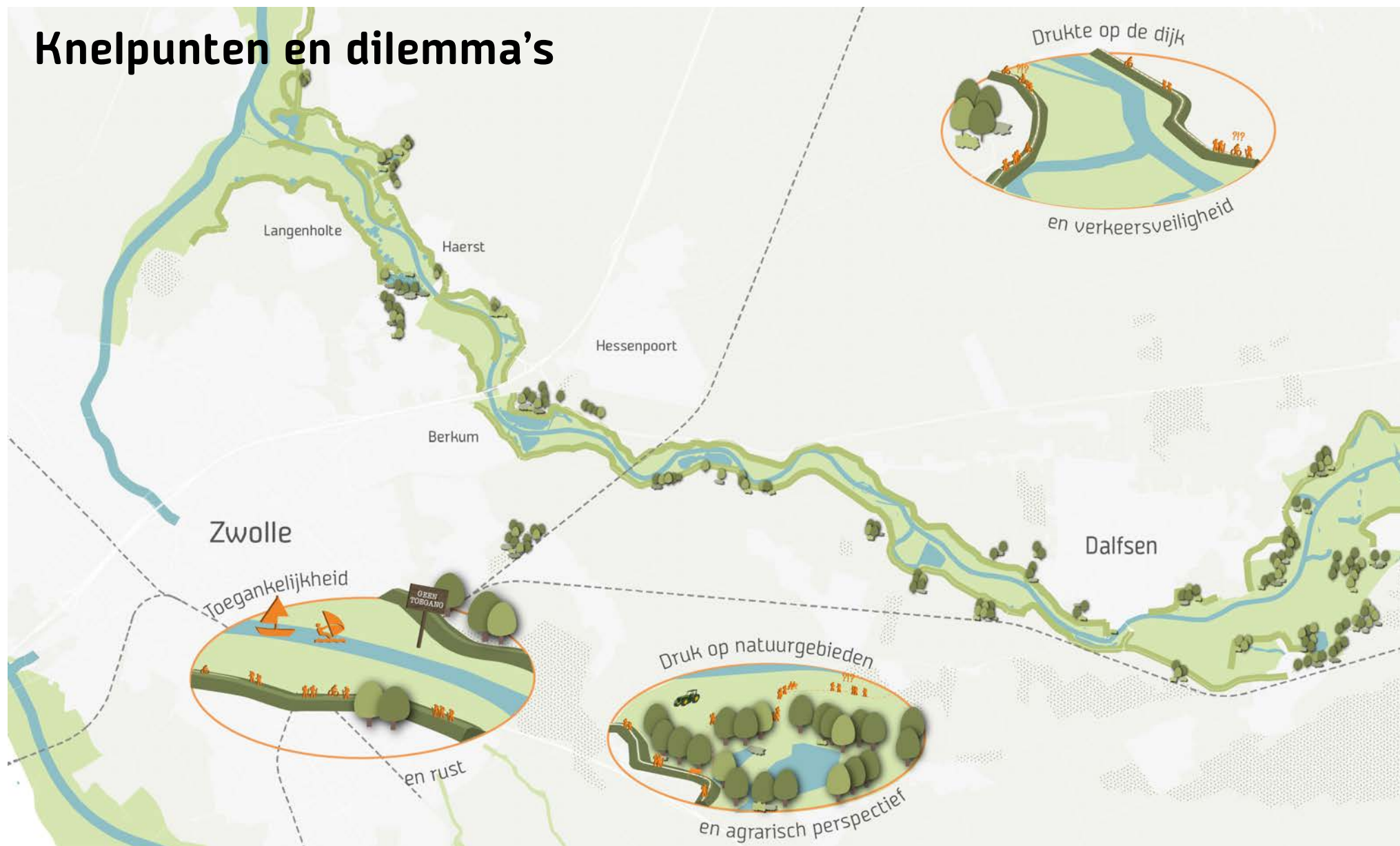
Tegelijkertijd zorgt de wens om de dijk toegankelijker te maken voor een knelpunt met de particuliere eigenaren van de dijk die de rust op hun gronden waarderen. Ook staat het openstellen van grotere delen van het gebied voor recreanten mogelijk op gespannen voet met de vraag naar natuurbehoud en versterking.

De wens voor het verhogen van de natuurwaarden in het Vechtdal zou mogelijk een effect kunnen hebben op het toekomstperspectief van de landbouw in het gebied.

**“Mooie combinatie van
waterveiligheid en
historisch waterbeheer”**



Knelpunten en dilemma's



Kaart 4. Knelpunten en dilemma's in het gebied volgens de participanten.





4 Richting een Veilige Vecht

Binnen dit onderzoek is gekeken naar de belevingswaarden van de Vechtdijken en Het Vechtdal. De deelnemers van het onderzoek hebben via de verschillende sporen aangegeven wat volgens hen de kwaliteiten, opgaven, kansen en knelpunten van het gebied inhouden.

De unieke en gevarieerde Vechtdijk

Uit het onderzoek blijkt een grote betrokkenheid van de deelnemers bij de dijken, de Vecht en de omgeving. Er zijn diverse kwaliteiten benoemd die belangrijke aandachtspunten zijn bij de versterking van de dijk, zoals het unieke karakter van de zanddijk met haar slingerende tracé en relatief flauwe taluds, de afwisseling op en langs de dijk, de aanwezige cultuurhistorische waarden, natuur, rust en de ruimte. Er zijn binnen dit onderzoek ook verschillende spanningsvelden aan het licht gekomen met betrekking tot de beleving en het gebruik van het gebied.

Rust en toegankelijkheid

Een groot deel van de deelnemers verwacht dat het de komende jaren steeds drukker zal worden op de Vechtdijken en in het Vechtdal. De rust is juist een van de meest gewaardeerde kwaliteiten in het gebied.

Tegelijkertijd is er een discussie ontstaan rondom de toegankelijkheid van de dijken. Enerzijds is er bij een deel van de deelnemers het verlangen om de dijken toegankelijker te maken zodat men een groter deel van het gebied kan beleven. Anderzijds zijn er deelnemers die hier niks voor voelen omdat het de rust in het gebied zal aantasten, niet alleen voor de mensen, maar ook voor de natuur. De verwachte drukte en het vraagstuk rondom toegankelijkheid brengen uitdagingen met zich mee. Hoe bewaren we het gevoel van rust terwijl er steeds meer gebruik gemaakt zal worden van het gebied? En waar zal de dijk wel toegankelijk zijn en waar niet? Dit zijn vragen die in de verdere verkenning zullen worden meegenomen, waarbij mogelijk gedacht kan worden aan zonering of het inzetten van een variatie aan routestructuren, binnen- en buitendijks, om de hooggewaardeerde afwisseling in beleving en uitzichtpunten te versterken.

“Een van de mooiste stukjes van Nederland”

Natuur, landbouw en recreatie op dijk en in de uiterwaarden

Natuurbehoud en waar mogelijk versterking van de huidige waarden zijn een veel genoemd aandachtspunt voor het project. Hierbij ontstaat er een spanningsveld met de wens voor toegankelijker Vechtdijken en de verwachte toenemende drukte in het gebied.

Deelnemers hebben aangegeven kansen te zien voor een recreatieve zonerings in drukker en luwere delen door de aanleg van geulen en plassen, waarmee bijgedragen wordt aan natuur.

Daarnaast zijn er ideeën ter sprake gekomen met betrekking tot het extensiveren van het agrarisch grondgebruik, waarbij natuurinclusiviteit volgens de deelnemers een bijdrage kan leveren aan het natuurlijke karakter van het Vechtdal. Wel staan deze ideeën mogelijk op gespannen voet met het toekomstperspectief van agrariërs in het gebied.

De inrichting van de natuur en landbouw in het gebied zijn belangrijke aandachtspunten bij de dijkverbetering en de visie op het toekomstbestendige Vechtdal.

Waardering voor landschap en cultuurhistorie

Naast de beleving van de huidige dijk en omgeving hebben ook veel mensen aangegeven wat zij belangrijk vinden voor de toekomst. Veel mensen voelen zich veilig achter de dijk. De perceptie die een dijkversterking bij een deel van de deelnemers met zich mee blijkt te brengen is dat er een brede, hoge en rechte dijk in het landschap komt te liggen. Zij zijn bang dat de dijkversterking ten koste zal gaan van het landschap en de cultuurhistorie waar zij veel waarde aan hechten, zoals het slingerende tracé van de dijk, de flauwe taluds, de kolken en de zichtbaarheid van oude rivierlopen in het landschap. Met deze benoemde waarden en kenmerken moet rekening gehouden worden bij de verdere planvorming rond de dijkversterking, omdat ze in belangrijke mate de identiteit van het dijkenlandschap bepalen

Hoe nu verder?

De resultaten van het belevingswaardenonderzoek van de dijk staan beschreven in dit rapport. Het onderzoek heeft een duidelijk inzicht gegeven in hoe de bewoners en gebruikers aankijken tegen de waarden en kenmerken van de dijk, hoe zij de dijk gebruiken en waar zij verbeterpunten zien. Het belevingswaardenonderzoek helpt om de identiteit van de Vechtdijken nader te duiden en aan te scherpen en zo de leidende en sturende principes voor de dijkversterking te formuleren. Hiertoe wordt een Ruimtelijk Kwaliteitskader opgesteld, die sturing geeft aan de dijkversterking.

Naast het verkrijgen van inzicht in de huidige identiteit van de dijk, zijn in het belevingswaardenonderzoek ook vragen gesteld die meer gericht zijn op de toekomst. De benoemde kansen en ideeën over mogelijke toekomstige inrichting worden niet zonder meer geïmplementeerd, maar worden meegenomen in de verdere verkenning van maatregelen. Ze kunnen mogelijk landen in het gebiedsperspectief.

In de Verkenning Veilige Vecht wordt de komende jaren samen met de omgeving gewerkt om te komen tot een Voorkeursalternatief voor een veilige dijk en een klimaatbestendig Vechtdal. Deze samenwerking zetten we ook graag door in het vervolg, de realisatiefase. Zo werken we samen aan een Veilige Vecht!





Strategisch ontwerpers
voor gebieden in beweging

Land-id
Kantoorgebouw De Enk
Tivolilaan 205
6824 BV Arnhem

www.land-id.nl